

UZASADNIENIE

Uwagi ogólne

Projektowana ustawa jest próbą zmiany tradycyjnych systemów odbywania kary pozbawienia wolności polegających na trwałej, nieprzerwanej izolacji skazanego w warunkach zakładu karnego.

Istotą proponowanego rozwiązania jest odbywanie przez skazanego krótkotrwałej izolacji na przemian z jego pobytem na wolności. Potoczną nazwą, nie oddającą w pełni istoty tej instytucji, jest „więzienie weekendowe”, w języku polskim i terminologii użytej w projekcie ustawy nazwane „systemem tygodniowym”. Takie bowiem nazewnictwo, tj. nazewnictwo zawarte w przedmiotowym projekcie aktu normatywnego, wydaje się bowiem pełniej oddawać istotę wprowadzanej instytucji.

Celem wprowadzenia wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym jest przede wszystkim zmniejszenie negatywnych skutków wiążących się nierozzerwalnie ze stosowaniem nieprzerwanej izolacji więziennej, takich jak:

- utrata zatrudnienia,
- utrata mieszkania,
- dezintegracja rodziny,
- dezintegracja społeczna.

Celem wtórnym jest redukcja populacji więziennej, przy założeniu, że sądy częściej będą orzekać krótkoterminowe bezwzględne kary pozbawienia wolności zamiast kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, przewidując udzielanie zezwoleń na odbywanie tych kar w systemie tygodniowym już na etapie postępowania wykonawczego (tj. przez sądy penitencjarne).

Jednocześnie proponowany system pozwala na stosowanie wyważonej represji karnej wobec sprawców tzw. drobnych przestępstw, którzy dotąd

w powszechnym przekonaniu społecznym pozostawali bezkarni. Z kolei w przypadku skazanych, którzy mają stałą pracę lub się uczą, system tygodniowy stanowi oddziaływującą wychowawczo represję karną, a jednocześnie nie powoduje zerwania przez skazanego więzi społeczno-ekonomicznych, do czego prowadzi właśnie izolacja więzienna (mowa o tym również powyżej).

Należy podkreślić, że projektowany system wykonywania kary pozbawienia wolności jest dostatecznie dolegliwy, by zadośćuczynić postulatowi sprawiedliwej odpłaty, a przy tym nie zdejmuje ze skazanego obowiązku samokontroli, co dobrze służy wdrożeniu go do przestrzegania porządku prawnego.

Informacyjnie podać można, że wykonywanie kary pozbawienia wolności w „systemie weekendowym” funkcjonuje już na przykład w porządku prawnym Anglii i Walii. W krajach tych instytucja Intermitent Custody (czyli przerywane, nieregularne pozbawienie wolności) została wprowadzona w 2003 r. na mocy ustawy zmieniającej ustawę Criminal Justice Act z 1999 r.

I tak, w Wielkiej Brytanii system tygodniowy wprowadzono od stycznia 2004 r. i w formie pilotażu funkcjonuje obecnie w dwóch zakładach karnych: w Morton Hall (dla 40 kobiet) i w Kirkham (dla 40 mężczyzn). W przyszłości ma on zastąpić wykonywanie kary pozbawienia wolności w wymiarze do 12 miesięcy. Wyżej wymienione dwa ośrodki izolacyjne urządzono w byłych bazach wojsk lotniczych, na terenach należących do zakładów karnych. W tym miejscu zaznaczyć jednak trzeba, że ośrodki te są wyraźnie wyodrębnione ze struktury jednostek penitencjarnych przez ich fizyczne oddzielenie od infrastruktury więziennej. Dlatego też każdy z nich oprócz pomieszczeń noclegowych wyposażony jest w samodzielną kuchnię i ambulatorium. W ten sposób wyeliminowano problem „mieszania się” populacji skazanych na karę pozbawienia wolności, odbywających ją w systemie izolacji więziennej, ze skazanymi odbywającymi karę w systemie Intermitent Custody.

W tym miejscu wspomnieć również można, że proponowana ustawa wychodzi naprzeciw postulatowi zawartemu w tzw. Zasadach Tokijskich, czyli w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 45/110 z dnia

14 grudnia 1990 r. („Wzorcowe reguły minimalne Narodów Zjednoczonych dotyczące środków o charakterze nieizolacyjnym”). W zasadach tych przyjęto, że Państwa Członkowskie rozwiną w ramach własnych systemów prawnych środki o charakterze nieizolacyjnym, aby przez stworzenie alternatywnych możliwości ograniczyć stosowanie kary pozbawienia wolności i zrationalizować politykę wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, mając na względzie przestrzeganie praw człowieka, wymagania społecznego poczucia sprawiedliwości oraz potrzeby resocjalizacyjne sprawcy przestępstwa.

Rozwiązania szczegółowe:

Uregulowania projektowanej ustawy podzielono na pięć części, zawierając je w pięciu wyodrębnionych rozdziałach zatytułowanych, jak następuje:

- Rozdział 1 – „Przepisy ogólne”,
- Rozdział 2 – „Warunki odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym”,
- Rozdział 3 – „Warunki i tryb orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym”,
- Rozdział 4 – „Sposób wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym”,
- Rozdział 5 – „Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe”.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

W tej części projektowana ustawa zawiera definicję systemu tygodniowego odbywania kary pozbawienia wolności.

System tygodniowy zdefiniowano jako jeden z systemów odbywania kary pozbawienia wolności, w którym skazany, w dniach wyznaczonych przez sąd penitencjarny, przebywa częściowo w warunkach pozbawienia wolności w zakładzie karnym i częściowo na wolności, w okresie orzeczonej kary

pozbawienia wolności zamienionym na tygodnie, przy czym w jednostce penitencjarnej skazany będzie przebywał w dwóch następujących po sobie kolejno dniach tygodnia. Ponieważ żadnego miesiąca nie da się podzielić na równą liczbę tygodni, na użytek tejże ustawy przyjęto, że każdy miesiąc orzeczonej i podlegającej wykonaniu kary pozbawienia wolności jest równy czterem tygodniom kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym.

Zakłada się, że – przykładowo – skazani pracujący i uczący się (od poniedziałku do piątku) będą odbywali tę karę od piątku po południu do niedzieli po południu (2 dni), zaś skazani nieuczący się i bezrobotni oraz bez dodatkowych obowiązków rodzinnych czy opiekuńczych – od poniedziałku po południu do środy po południu lub od wtorku po południu do czwartku popołudniu (też 2 dni).

W celu wyeliminowania ewentualnych wątpliwości, które mogłyby powstać przy obliczaniu kary w systemie tygodniowym odbytej w warunkach izolacji więziennej przyjęto, że jeden dzień kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, odbywanej w warunkach pozbawienia wolności trwa 24 godziny liczone od godziny stawienia się skazanego w zakładzie karnym, wyznaczonej przez sąd penitencjarny.

Do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie miało odpowiednie zastosowanie szereg przepisów Kodeksu karnego wykonawczego, o ile niniejsza ustawa nie będzie stanowiła inaczej (art. 3 projektowanej ustawy). Jednak niektórych przepisów tego Kodeksu, z uwagi na specyfikę wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, o której była już wcześniej mowa, stosować nie będzie można. Są to uregulowania dotyczące:

- zmiany lub uchylecia postanowienia (art. 24 § 2),
- zmiany zakładu i systemu terapeutycznego (art. 74),
- działania komisji penitencjarnej i innych organów (art. 75-77),
- wezwanie do stawiennictwa w zakładzie karnym (art. 79),
- umieszczenia w celi przejściowej (art. 79b),
- kolejności wykonywania kar (art. 80),

- systemów wykonywania kar (art. 81),
- klasyfikacji skazanych (art. 82),
- badania psychologicznego i psychiatrycznego (art. 83),
- zakładu dla młodocianych (art. 84),
- zakładu dla odbywających karę po raz pierwszy (art. 85),
- zakładu dla recydywistów (art. 86),
- zakładów karnych dla kobiet i domów dla matek i dzieci (art. 87 § 2 i § 4-5),
- typów zakładów karnych (art. 88),
- osadzania w zakładzie karnym typu zamkniętego (art. 88a),
- warunków odbywania kary w takim zakładzie (art. 88b),
- przeniesienia (art. 89),
- zakładu zamkniętego (art. 90),
- zakładu półotwartego (art. 91),
- dodatkowego widzenia w miesiącu (art. 91a),
- zakładu otwartego (art. 92),
- przepustek (art. 93),
- kary aresztu wojskowego (art. 94),
- systemu programowego oddziaływania (art. 95),
- systemu terapeutycznego (art. 96 i 97),
- systemu zwykłego (art. 98),
- kar porządkowych (art. 99),
- miejsca odbywania kary (art. 100),
- zapoznawania z regulaminem organizacyjno-porządkowym wykonywania kary pozbawienia wolności, obowiązującym w systemie izolacji ciągłej (art. 101),
- praw skazanych, odbywających karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej (art. 102),

- praw do widzeń, paczek i przekazów pieniężnych, które przysługują skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej (art. 105 § 1, § 3 i 6, art. 105a, art. 105b),
- przesłanek branych pod uwagę przy umieszczaniu skazanego w celi mieszkalnej (art. 110 § 4),
- prawa do otrzymania odzieży, obuwia i bielizny z zakładu karnego (art. 111),
- zasad prowadzenia depozytów środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych, które mają zastosowanie jedynie wobec skazanych odbywających karę w systemie izolacji ciągłej (art. 113),
- zakupów dokonywanych wyłącznie przez skazanych odbywających karę w systemie izolacji ciągłej (art. 113a),
- prawa do miesięcznej zapomogi finansowej, która przysługuje wyłącznie skazanym odbywającym karę w systemie izolacji ciągłej, którzy nie mają możliwości zarobkowania (art. 114),
- zagwarantowania wyłącznie skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej nieograniczonego dostępu do świadczeń zdrowotnych, w tym zaopatrzenia ich m.in. w protezy i przedmioty ortopedyczne (art. 115 § 1, 2-3, § 5 pkt 1 i 3 oraz § 7 i 8),
- leczenia i rehabilitacji uzależnionych (art. 117),
- trybu postępowania w przypadku dokonania tzw. samouszkodzenia, specyficznego dla osadzonych przebywających w warunkach izolacji ciągłej (art. 119),
- zatrudnienia (rozdział X, oddział 5, art. 121-129), – nauczania (rozdział X, oddział 6, art. 130-134), – funduszy zapomogowych tworzonych wyłącznie przez skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej (art. 136a),
- nagród i ulg (rozdział X, oddział 8, art. 137-141a),
- kar dyscyplinarnych (rozdział X, oddział 9, art. 142-149),

- odraczania i przerwy wykonania kary pozbawienia wolności (rozdział X, oddział 10, art. 150-163),
- warunkowego przedterminowego zwolnienia (rozdział X, oddział 11, art. 159-163),
- zasad zwalniania z zakładów karnych i warunków udzielania pomocy skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej (art. 164, 165, 166 § 3, 167a § 1 i 3 i 168),
- informowania pokrzywdzonego o opuszczeniu przez skazanego zakładu karnego (rozdział X, oddział 13, art. 168a),
- przepisów aktów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych, które nie będą miały zastosowania wobec skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym (Rozdział XXII – art. 249 § 1-2 i § 3 pkt 1-2 i 6-7).

Wyłączenie od odpowiedniego stosowania art. 75-77 i art. 82-83 – K.k.w. jest działaniem przemyślanym. Wynika bowiem z przekonania, że angażowanie komisji penitencjarnych do procesu wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym jest nieuzasadnione zarówno pod względem materialnym, jak i formalnym. Zakres zadań realizowanych przez komisję penitencjarną wykracza bowiem w sposób zdecydowany poza zakres oddziaływań, jakim – zgodnie z projektem ustawy – poddany winien zostać skazany, odbywający karę w systemie tygodniowym. Tytułem przykładu: komisja penitencjarna nie będzie mogła przecież wskazywać zakładów karnych, w których skazany ma odbywać karę w systemie tygodniowym (jest to wyłączna kompetencja właściwego sądu penitencjarnego), nie będzie wyrażała opinii w sprawach przyznania takiemu skazanemu przepustki (w projektowanym systemie – co jest oczywistym – nie przewiduje się wprowadzenia instytucji przepustki), czy też wreszcie nie będzie kwalifikowała skazanych do osadzenia w zakładzie karnym typu zamkniętego w warunkach zapewniających ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo zakładu .

Konsekwencją nie stosowania do skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym przepisów Kodeksu karnego wykonawczego dotyczących warunkowego zwolnienia jest także włączenie stosowania

przepisów o warunkowym zwolnieniu zawartych w Kodeksie karnym (art. 4 projektowanej ustawy).

Rozdział 2

Warunki odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym

Zakres przedmiotowy proponowanej regulacji obejmuje wprowadzenie do katalogu systemów wykonywania kary pozbawienia wolności całkowicie nowego systemu wykonywania krótkoterminowej (tj. orzekanej w wymiarze do 6 miesięcy) kary pozbawienia wolności – systemu tygodniowego. System ten byłby orzekany przez sąd penitencjarny i pozwalałby na zastosowanie krótkotrwałej izolacji skazanego, odbywanej na przemian z jego pobytem na wolności. Pobyt na wolności umożliwiłby skazanemu świadczenie stałej pracy zarobkowej, pobieranie nauki lub sprawowanie opieki nad osobą małoletnią, niedołązną lub chorą (art. 5 ust. 1 projektowanej ustawy).

Ten szczególny system wykonywania kary pozbawienia wolności będzie mógł być stosowany także do skazanego na karę pozbawienia wolności orzeczoną w wymiarze do jednego roku, jeżeli czas pozostały do odbycia tej kary nie przekroczy 6 miesięcy (art. 5 ust. 2 projektowanej ustawy).

W art. 5 projektowanej ustawy sformułowano dodatkowe przesłanki, których łączne spełnienie umożliwi skazanemu odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym. I tak, odnośnie do skazanego na karę do 6 miesięcy pozbawienia wolności, jest to prognoza, że odbycie kary pozbawienia wolności w tym systemie jest wystarczające dla osiągnięcia celów kary, chyba że sprzeciwiają się temu stopień demoralizacji skazanego lub inne okoliczności, w tym zwłaszcza interes pokrzywdzonego. Natomiast odnośnie do skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności orzeczoną w wymiarze do jednego roku są to następujące przesłanki:

- czas pozostały do odbycia tej kary (nie może przekraczać 6 miesięcy);
- względ na dotychczasowe zachowanie skazanego w czasie pobytu w zakładzie karnym, uzasadniający przekonanie, że w czasie pobytu poza

jednostką penitencjarną będzie on przestrzegał porządku prawnego, w szczególności zaś nie popełni kolejnego przestępstwa lub przestępstwa skarbowego albo wykroczenia lub wykroczenia skarbowego.

W obu wyżej wymienionych przypadkach do negatywnych przesłanek udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym zaliczono także brak warunków do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym we wskazanym zakładzie karnym położonym najbliżej miejsca mieszkania skazanego. W takim razie skazany będzie mógł jednak oświadczyć, że wyraża zgodę na odbycie orzeczonej kary w przedmiotowym systemie w innym zakładzie karnym, wyznaczonym przez sąd penitencjarny, w którym występują warunki umożliwiające przyjęcie takiego skazanego w celu wykonania kary (art. 5 ust. 5 projektowanej ustawy).

W obu przypadkach w systemie tygodniowym nie będą mogli odbywać kary pozbawienia wolności skazani prawomocnie na karę pozbawienia wolności w innej sprawie (z zastrzeżeniem, o którym mowa niżej) oraz skazani na karę pozbawienia wolności za przestępstwa popełnione przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, określone w art. 197-203 K.k., popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, a także skazani za przestępstwa popełnione w stanie ograniczonej poczytalności określonej w art. 31 § 2 K.k., skazani z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, skazani upośledzeni umysłowo, skazani uzależnieni od alkoholu albo środków odurzających lub psychotropowych oraz skazanemu pozbawionemu wolności w innej sprawie lub gdy z innych przyczyn odbywanie przez skazanego kary w tym systemie nie jest możliwe (art. 5 ust. 3 lit. a-g projektowanej ustawy). Wprowadzenie takiego znacznego podmiotowego ograniczenia jest uzasadnione – z jednej strony – założeniem, że odbywanie kary w tym systemie stanowi przywilej, z którego nie powinni korzystać skazani uprzednio w innych sprawach na karę pozbawienia wolności nawet z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz – z drugiej strony – specyfiką tego systemu, polegającą na krótkich i powtarzających się pobytach skazanego w zakładzie karnym, w których wprowadzanie na przykład oddziaływań terapeutycznych jest bezcelowe i nieuzasadnione, chociażby ze względu na krótki okres pobytu skazanego w warunkach izolacji więziennej. W tym miejscu nadmienić również

trzeba, że skazani za przestępstwa popełnione przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, a także skazani za przestępstwa popełnione w stanie ograniczonej poczytalności określonej w art. 31 § 2 K.k., skazani z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi i upośledzeni umysłowo, a także skazani uzależnieni od alkoholu oraz środków odurzających lub psychotropowych – zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa karnego wykonawczego – powinni być poddani takiej terapii, zaś ich pobyt na wolności mógłby stwarzać poważne zagrożenie społeczne.

Istotne jest również wyłączenie z dobrodziejstwa projektowanej ustawy, obok skazanych pozbawionych wolności w innej sprawie, co wydaje się oczywiste, także skazanych, w sytuacji gdy z innych przyczyn niż pozbawienie wolności w innej sprawie odbywanie przez nich kary pozbawienia wolności w tym systemie nie jest możliwe. Norma ta będzie miała zastosowanie, na przykład do skazanego, który uległ poważnemu wypadkowi komunikacyjnemu i przebywa w szpitalu bądź też jest w trakcie intensywnej rehabilitacji powypadkowej. Jest jasne, że w takiej sytuacji nie będzie można wymagać od skazanego powtarzającego się co tydzień stawiennictwa do zakładu karnego, a przez to nie będzie wykonywany system tygodniowy odbywania kary pozbawienia wolności. Mało tego, przy tak poważnym stanie zdrowia skazanego należy przypuszczać, że przy tradycyjnym systemie odbywania kary pozbawienia wolności doszłoby do zawieszenia postępowania wykonawczego, a w przypadku skazanego odbywającego już karę – przerwy w jej wykonaniu (art. 5 ust. 3 lit. g projektu ustawy).

Jednocześnie wprowadzono odstępstwo od zasady niestosowania systemu tygodniowego wobec osób już uprzednio skazanych na karę pozbawienia wolności w innej sprawie – gdy zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego (art. 5 ust. 3 lit. a projektowanej ustawy). Uznano bowiem, że stosowanie wspomnianego ograniczenia również w wypadku istnienia warunków do wydania wyroku łącznego stawiałoby skazanego w gorszej sytuacji, niż orzeczenie kary łącznej jednym wyrokiem.

Redakcja art. 5 ust. 4 projektu ustawy powoduje, że niezależnie od tego, czy przeciwko sprawcy toczyło się jedno, czy kilka postępowań zakończonych

prawomocnym wyrokiem, możliwość skorzystania przez niego z systemu tygodniowego będzie identyczna. Bez tego zapisu doszłoby do zróżnicowania sytuacji, w której, przykładowo, osoba skazana jednym wyrokiem na kary 2 miesięcy i 3 miesięcy pozbawienia wolności będzie mogła skorzystać z systemu tygodniowego, podczas gdy inny skazany na takie same kary, tyle że w dwóch postępowaniach – już nie, w stosunku do drugiej kary, ze względu na uprzednie skazanie, mimo objęcia tych dwóch kar wyrokiem łącznym.

Przepisy projektowanej ustawy będą miały także zastosowanie do zastępczej kary pozbawienia wolności, ale tylko za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Jej przepisy nie będą miały zastosowania do zastępczej kary pozbawienia wolności orzekanej w wymiarze do 3 miesięcy za nieuiszczoną grzywnę w sprawach o wykroczenia skarbowe. Rozwiązanie takie wydaje się uzasadnione, skoro jednocześnie zakłada się, że przepisy projektowanej ustawy nie będą miały zastosowania także do wykroczeń innych niż wykroczenia skarbowe (art. 6 projektowanej ustawy).

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym na skazanego nakłada się obowiązek wykonywania obowiązków nałożonych przez sąd penitencjarny oraz przestrzegania terminów stawiania się do zakładu karnego celem odbycia kolejnych okresów kary w tym systemie, wyznaczonych przez sąd (art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 projektowanej ustawy).

Ponadto, na skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym nałożono obowiązek uiszczenia równowartości kosztów postępowania wykonawczego, związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, chyba że sąd penitencjarny zwolni go w całości albo w części od tych kosztów, w szczególności, gdy skazany w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Wysokość zryczałtowanego kosztu postępowania wykonawczego związanego z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym oraz koszt jednego dnia odbywania kary pozbawienia wolności wykonywanej w tym systemie w warunkach izolacji więziennej określi Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu. Koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia

wolności w systemie tygodniowym oraz termin ich uiszczenia określa sąd penitencjarny w postanowieniu o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w tym systemie (art. 7 ust. 1 pkt 3 oraz art. 8 ust. 3 i art. 26 ust. 1 pkt 3 projektowanej ustawy).

Koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym obejmują zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego oraz koszt odbywania kary wykonywanej w tym systemie w zakładzie karnym, stanowiący iloczyn kosztu jednego dnia kary w warunkach izolacji więziennej i liczby dni jej odbywania w tychże warunkach (art. 8 ust. 2 projektowanej ustawy).

Wysokość zryczałtowanych kosztów określono na 80 złotych, zaś koszt jednego dnia odbywania kary w tym systemie w zakładzie karnym – na 10 złotych.

Ryczałt w kwocie 80 złotych za wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym nie wydaje się być wygórowany. Stanowi on jedynie ok. 9% aktualnie obowiązującego minimalnego wynagrodzenia. Dla porównania, kwotę 80 złotych uiszcza się w sprawach karnych od wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności. Natomiast dodatkowe powiększenie o kwotę 10 złotych za każdy dzień odbywanej w zakładzie karnym kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym (nie więcej niż 48 dni) wynika z przewidywanej faktycznej pracochłonności systemu tygodniowego. W szczególności chodzi tutaj o czynności wykonywane przez administrację zakładu karnego związane z wielokrotnym przyjmowaniem skazanego do odbycia kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym oraz wielokrotnym zwalnianiem skazanego w następujących po sobie tygodniach wykonywania kary pozbawienia wolności w tym systemie. Należy więc przyjąć, że proponowana w sumie wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania wykonawczego uwzględnia przeciętne koszty tego postępowania i stanowi realizację zasady dostępności do sądu penitencjarnego.

Udzielając zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym sąd penitencjarny może w okresach przebywania skazanego na wolności oddać go pod dozór kuratora sądowego, osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, organizacji lub instytucji, do której działalności należy

troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym oraz nałożyć na niego obowiązki określone w art. 72 § 1 pkt 1-5 i 7-8 oraz § 2 K.k. (art. 7 ust. 3 projektowanej ustawy). Obowiązki wynikające z Kodeksu karnego to:

- informowanie sądu lub prokuratora o przebiegu okresu próby,
- przeproszenie pokrzywdzonego,
- wykonywanie ciężącego na skazanym obowiązku łożenia na utrzymanie innej osoby,
- wykonywanie pracy zarobkowej, kształcenia się lub przygotowywania do zawodu,
- powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
- powstrzymanie się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- naprawienie szkody w całości lub w części albo uiszczenie świadczenia pieniężnego,
- inne stosowne postępowanie w okresie próby, jeżeli może to zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa.

Wyłączenie możliwości nakładania na skazanego obowiązków z pkt 6 § 1 art. 72 K.k. jest podyktowane wyłączeniem stosowania projektowanego systemu odbywania kary pozbawienia wolności wobec skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, upośledzonych umysłowo, jak również skazanych uzależnionych od alkoholu albo innych środków odurzających lub psychotropowych.

Obowiązek pozostawania skazanego we wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie będzie obejmował pozostawanie skazanego w miejscu stałego pobytu lub w innym miejscu, wskazanym przez sąd penitencjarny w czasie między kolejnymi okresami odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w zakładzie karnym (art. 7 ust. 2 projektowanej ustawy).

W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd penitencjarny może nawet zmienić miejsce, w którym skazany ma przebywać odbywając karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, w czasie między kolejnymi okresami pobytu skazanego w zakładzie karnym (art. 9 projektu ustawy).

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym przewiduje się możliwość ustanawiania, rozszerzania lub zmiany nałożonych na skazanego obowiązków, wymienionych w art. 72 § 1 pkt 1-5 i 7-8 K.k. lub zwolnienia od nich, z wyjątkiem jednak obowiązków określonych w art. 72 § 2 K.k. Ograniczenie to przejęto wprost z Kodeksu karnego (art. 74 § 2 K.k.).

Orzeka o tym sąd penitencjarny jednak tylko wtedy, gdy względy wychowawcze za tym przemawiają (art. 10 projektu ustawy).

Przedmiotowy zapis umożliwi skazanemu, na przykład, wykonywanie pracy w formie oddelegowania, sprawowanie opieki nad członkiem rodziny zamieszkałym w innym miejscu niż skazany etc.

W art. 11 projektu ustawy określono, że rozpoczęcie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym następuje w dniu i tygodniu określonym przez sąd penitencjarny. Wskazano również, że tydzień odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym dla skazanego przebywającego na wolności rozpoczyna się w dniu, w którym stawiał się on w zakładzie karnym w celu odbycia kary w tym systemie, natomiast w przypadku skazanego przebywającego w zakładzie karnym – w dniu, w którym został on zwolniony z zakładu karnego.

W art. 12-14 projektu ustawy określono przesłanki uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, sposób zaliczenia okresu odbywania kary w tym systemie na poczet kary pozbawienia wolności oraz tryb postępowania po uchyleniu zezwolenia.

Projektowany art. 12 ust. 1 pkt 1 i 2 zawiera przesłanki względnie obligatoryjnego, a także obligatoryjnego uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, a pośród nich:

- rażąco naruszenie przez skazanego, w trakcie odbywania kary w tym systemie porządku prawnego, w szczególności, gdy popełni on przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (pkt 1 lit. a),
- uchylenie się od wykonywania nałożonego obowiązku związanego z pobytem skazanego na wolności, od dozoru sądowego kuratora zawodowego, od dozoru osoby godnej zaufania lub podmiotu, o których mowa w art. 7 ust. 3, albo od wykonania orzeczonego środka karnego (pkt 1 lit. b),
- uchybienie terminowi stawienia się do zakładu karnego w następujących po sobie okresach wykonywania kary w tym systemie (pkt 1 lit. c);
- pozbawienie wolności w innej sprawie lub niemożność odbywania przez skazanego kary w tym systemie z innych przyczyn (pkt 1 lit. d);
- nieprzestrzeganie przez skazanego nałożonych na niego obowiązków i zakazów związanych z pobytem w zakładzie karnym (pkt 2).

Sąd penitencjarny będzie też uchylał udzielone skazanemu zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w innych wypadkach określonych w ustawie (art. 12 ust. 1 pkt 3 projektowanej ustawy). Są to wypadki określone w art. 41 ust. 1 pkt 1-4, kiedy skazanego nie przyjmie się do zakładu karnego, na przykład, dlatego że nie posiada on dokumentu stwierdzającego tożsamość (pkt 1).

Przyjęto, że od uchylenia zezwolenia w wypadkach określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a–c oraz pkt 2-3 będzie można odstąpić w wyjątkowych wypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami (art. 12 ust. 2 projektu ustawy).

Jako obligatoryjny powód uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym uznano sytuację, w której skazany korzystający z zezwolenia na odbycie kary w tym systemie zostanie pozbawiony wolności w innej sprawie. Dotyczyć to będzie zarówno tymczasowego aresztowania jak i zatrzymania. Jest bowiem oczywiste, że w takiej sytuacji (zwłaszcza przy tymczasowym aresztowaniu) nie jest możliwe wykonywanie orzeczonej kary w systemie tygodniowym. Dodatkowo

(pośrednio) świadczy też o rażącym naruszeniu przez skazanego porządku prawnego.

Przyjęto również, że w wypadku kiedy odbywanie kary w systemie tygodniowym przez skazanego nie będzie możliwe np. z uwagi na poważną długotrwałą chorobę lub uszkodzenie ciała spowodowane wypadkiem drogowym i w związku z tym pobyt w szpitalu, o czym była już mowa przy projektowanym art. 5 ust. 3 lit. g, sąd także bezwzględnie uchyli zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym. I w tej bowiem sytuacji dalsze wykonywanie wobec skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym nie będzie możliwe (art. 12 ust. 1 lit. d projektowanej ustawy).

Jedyną fakultatywną przesłanką uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie ustalenie, że w trakcie odbywania kary w tym systemie skazanemu, przedstawiono zarzut popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (art. 12 ust. 3 projektowanej ustawy).

Natomiast w art. 13 rozstrzygnięto, jak traktować wykonaną już karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w wypadku uchylenia zezwolenia na jej dalsze wykonywanie w tym systemie. Przyjęto, że w takiej sytuacji sąd penitencjarny będzie orzekał o tym, w jakim zakresie karę pozbawienia wolności uznać za wykonaną, a w jakim podlega jeszcze wykonaniu, uwzględniając zaliczenie na poczet kary pozbawienia wolności wyłącznie okresu izolacji więziennej, o czym sąd poinformuje skazanego, który przyjęcie tej wiadomości potwierdza podpisem, zaś z tej czynności – sporządzi się protokół.

Od zasady zaliczenia na poczet kary pozbawienia wolności wyłącznie okresu izolacji więziennej odstąpiono w sytuacji, gdy uchylenie zezwolenia na odbycie kary w systemie tygodniowym będzie spowodowane niemożnością dalszego wykonywania kary w tym systemie z przyczyn niezależnych od skazanego, innych niż pozbawienie go wolności w innej sprawie (art. 13 ust. 2 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. d projektowanej ustawy). Przyjęto, że wówczas na poczet odbytej kary pozbawienia wolności zaliczy się łączny okres

pozostawiania skazanego w zakładzie karnym oraz na wolności. Jest bowiem oczywiste, że w sytuacji, gdy niezależnie od skazanego znalazł się on w sytuacji powodującej, że dalsze wykonywanie wobec niego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym nie jest możliwe (np. pobyt w szpitalu po ciężkim w skutkach wypadku), taki skazany nie może ponosić negatywnych skutków związanych z uchyleniem zezwolenia na odbycie kary w tym systemie. Zatem jego sytuacja nie może być identyczna jak skazanego, któremu uchylono zezwolenie „na jego własne życzenie” bo np., odbywając karę w systemie tygodniowym został pozbawiony wolności w innej sprawie albo nie stawił się do zakładu karnego. Dodatkowym argumentem przemawiającym za wyjątkowym potraktowaniem skazanego, który z przyczyn od siebie niezależnych dalej nie może odbywać kary w systemie tygodniowym jest i to, że skazany do momentu wystąpienia przyczyny uniemożliwiającej kontynuowanie „systemu tygodniowego” odbywał karę bez zastrzeżeń. Trzeba też pamiętać, że owa przyczyna może wystąpić zarówno w pierwszym jak i ostatnim tygodniu wykonywania kary.

Projektowany art. 14 określa konsekwencje uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym dla skazanego przebywającego na wolności. Jeżeli wobec takiego skazanego sąd uchyli zezwolenie na odbycie kary w systemie tygodniowym – poleci jednocześnie doprowadzić skazanego do zakładu karnego i obciąży go kosztami doprowadzenia z wyjątkiem skazanego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. d, o czym skazanego należy pouczyć. Odstąpienie od doprowadzenia skazanego do zakładu karnego znajdzie uzasadnienie w sytuacji, gdy skazany zostanie pozbawiony wolności w innej sprawie, bądź też zostanie przyjęty do szpitala w związku z obrażeniami ciała odniesionymi w wypadku komunikacyjnym albo z innych, niezależnych od siebie przyczyn nie będzie mógł stawić się do zakładu karnego.

Projektowany art. 15 określa szczegółowo moment, w którym karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym uznaje się za wykonaną. Będzie to upływ ostatniego dnia tygodnia odbywania tej kary, o ile oczywiście w czasie jej wykonywania i w ciągu dalszych 6 miesięcy zezwolenie na jej wykonywanie w tym systemie nie zostanie uchylone. Jeżeli sąd penitencjarny

udzielił zezwolenia skazanemu na odbycie w systemie tygodniowym kary 4 miesięcy pozbawienia wolności, w praktyce będzie to oznaczało, że uznanie tej kary za wykonaną nastąpi z upływem ostatniego, to jest 16-go dnia tygodnia odbywania tej kary. Jeżeli skazany rozpoczął odbywanie kary w piątek to ostatnim dniem tygodnia jej odbywania będzie czwartek w 16 tygodniu od rozpoczęcia jej odbywania i w tym też dniu kara ta zostanie uznana za wykonaną (pod warunkiem, że w ciągu następnych 6 miesięcy zezwolenie na jej odbycie w systemie tygodniowym nie zostanie uchylone).

W kolejnych art. 16-20 projektu ustawy odniesiono się do ponownego udzielenia zezwolenia na wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w sprawie, w której zezwolenie uchylono, wyjaśniono problematykę powrotu do przestępstwa w rozumieniu Kodeksu karnego i Kodeksu karnego skarbowego oraz uregulowano kwestie dot. zatarcia skazania na karę pozbawienia wolności wykonywaną w systemie tygodniowym.

W art. 16 przesądzono o niedopuszczalności udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w tej samej sprawie, w której uchylono zezwolenie (oczywiście w takim przypadku skazany nie ma też szans na uzyskanie zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, orzeczonej w innej sprawie, wobec kategorycznego zakazu, określonego w art. 5 ust. 3 lit. a projektu ustawy, chyba że zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego), w art. 17 wyjaśniono, że odbycie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności w systemie tygodniowym nie stanowi przesłanki powrotu do przestępstwa z art. 64 K.k. lub powrotu do przestępstwa skarbowego z art. 37 § 1 pkt 4 K.k.s., co wydaje się oczywiste skoro skazany orzeczonej kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w warunkach izolacji więziennej nie odbył w całości, i w końcu, w art. 18-20 omówiono kwestie dotyczące zatarcia skazania na karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym.

Warto zauważyć, że instytucja zatarcia skazania w projektowanej ustawie została ukształtowana nieco odmiennie niż w Kodeksie karnym.

Wprowadzie zgodnie z zasadą, określoną w art. 107 § 1 K.k. odnoszącą się do skazania na karę izolacyjną przyjęto, że zatarcie skazania na karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym z mocy prawa nastąpi także z upływem 10 lat od ostatniego dnia tygodnia odbywania kary w tym systemie, to jednocześnie zmodyfikowano obowiązującą zasadę w zakresie orzekania o zatarciu skazania na wniosek skazanego.

W tym ostatnim przypadku proponuje się, aby w razie skazania na karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym zachodziła możliwość skrócenia, na wniosek skazanego, wspomnianego okresu 10 lat, nie tak, jak ma to miejsce w obowiązującym stanie prawnym – do połowy (5 lat od wykonania lub darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania – art. 107 § 2 K.k.), lecz już po upływie roku od zakończenia systemu tygodniowego i tylko wtedy, jeżeli skazany w tym okresie przestrzegał porządku prawnego.

Zakłada się, że możliwość wcześniejszego, orzekałego z mocy prawa, zatarcia skazania zachęci skazanych na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności do wnioskowania o zgodę na odbycie tej kary w systemie tygodniowym.

W zakresie instytucji zatarcia skazania trzeba było też uwzględnić, że odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym to nie to samo, co odbywanie tego rodzaju kary w warunkach nieprzerwanej izolacji więziennej. Skazany odbywając karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym nie tylko przebywa na przemian w zakładzie karnym oraz na wolności, ale też, co umożliwia też system tygodniowy, skazany na wolności wykonuje szereg obowiązków i może podlegać dozorowi. Ta, w rzeczywistości probacja, stosowana jednocześnie z odbywaniem kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym pozwala właśnie na skrócenie do roku, jednak tylko fakultatywnie i na wniosek skazanego, okresu, w którym może dojść do zatarcia skazania.

Skoro bowiem w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, trzeba dodać – kary orzekanej jedynie do 6 miesięcy albo do roku, skazany w sposób wystarczający dla osiągnięcia celów kary był kontrolowany i zachowywał się bez zarzutu i w okresie roku od zakończenia

systemu tygodniowego przestrzegał porządku prawnego, to nie istnieją żadne racje kryminalno-polityczne przemawiające za utrzymywaniem skutków prawnych, jakie prawo wiąże z uprzednią karalnością. Przecież skutki te dotyczą nie tylko sfery prawa karnego, ale rozciągają się też na inne dziedziny życia (np. możliwość wykonywania pracy zarobkowej).

Rozdział 3

Warunki i tryb orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym

W art. 21-38 projektu ustawy określono właściwość sądu w sprawach dotyczących wykonania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym oraz tryb orzekania sądu penitencjarnego w tej sprawie, jak też tryb orzekania w przedmiocie uchylecia zezwolenia na wykonywanie kary pozbawienia wolności w tym systemie. Wskazano również podmioty uprawnione do składania wniosków o zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w tym systemie i zażaleń na postanowienia sądu w przedmiocie udzielenia zezwolenia.

Przyjęto, że orzekanie w sprawach dotyczących wykonania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie należało do właściwości sądu penitencjarnego, w którego okręgu kara ta jest lub ma być wykonywana (art. 21 projektu ustawy).

W przedmiocie udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym sąd penitencjarny będzie orzekał na wniosek skazanego, lub za zgodą skazanego na wniosek jego obrońcy, sądowego kuratora zawodowego lub dyrektora zakładu karnego, prokuratora, sądowego kuratora zawodowego lub dyrektora zakładu karnego (art. 22 projektu ustawy).

W art. 23 projektu ustawy sprecyzowano formę wniosku.

W art. 24 projektu ustawy przyjęto jako zasadę, że posiedzenie sądu penitencjarnego przy orzekaniu w przedmiocie odbywania kary pozbawienia

wolności w systemie tygodniowym, w sytuacji, gdy skazany przebywa w zakładzie karnym będzie się odbywało w tym zakładzie, w którym skazany przebywa. Przyspieszy to i uprości postępowanie w tym przedmiocie. Wówczas też sąd penitencjarny będzie mógł (a powinien to uczynić zawsze) wysłuchać przedstawiciela administracji zakładu karnego (art. 25 pkt 3), co jest zrozumiałe zważywszy na przesłanki udzielenia zezwolenia na odbycie reszty orzeczonej kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, zawarte w art. 5 ust. 2 projektu ustawy. Obowiązkowy będzie też udział prokuratora w tym posiedzeniu sądu.

Jednak jeszcze przed wydaniem zezwolenia na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, sąd penitencjarny będzie zobowiązany do ustalenia, czy na przeszkodzie udzieleniu tego zezwolenia nie stoi brak warunków do odbycia kary pozbawienia wolności w tym systemie w wyznaczonym zakładzie karnym położonym najbliżej miejsca zamieszkania skazanego oraz do wysłuchania skazanego lub jego obrońcy, sądowego kuratora zawodowego, jeżeli składał wniosek o zezwolenie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 lub 2 projektu ustawy i przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42 K.k.w. (art. 25 pkt 1 i 2 projektowanej ustawy).

W art. 26 projektu określono treść orzeczenia sądu penitencjarnego o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym (ust. 1) oraz obowiązek powiadomienia sądowego kuratora zawodowego o wyznaczonych dniach tygodnia, w których skazany będzie odbywał karę w zakładzie karnym, a także o ustalonej przez sąd dacie i godzinie pierwszego stawienia się skazanego do wyznaczonego zakładu karnego (ust. 2).

W art. 28 projektu ustawy nałożono na sąd penitencjarny obowiązek dokonywania klasyfikacji skazanych.

Konieczność dokonywania klasyfikacji skazanych wynika bowiem nie tylko ze standardów międzynarodowych, ale uzasadnione jest również względami praktycznymi. Zgodnie z Kodeksem karnym wykonawczym, klasyfikacji takiej dokonuje komisja penitencjarna, która może skierować skazanego do właściwego zakładu karnego. Natomiast, zgodnie z ratio legis projektowanej

ustawy, klasyfikacji tej powinien dokonywać wyłącznie właściwy sąd penitencjarny (komisja penitencjarna nie będzie uczestniczyć w wykonywaniu kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym). Uwzględniając wiek, płeć i uprzednie odbywanie kary przez skazanego, sąd ten będzie mógł skierować skazanego do właściwego zakładu karnego. Tytułem przykładu – skazanego młodocianego sąd penitencjarny skieruje do zakładu karnego, w którym właśnie przebywają skazani młodociani (jeżeli zakład ten nie będzie zakładem najbliższym miejsca pobytu skazanego, będzie on musiał wyrazić zgodę na umieszczenie w innej jednostce penitencjarnej). Wprowadzając proponowany zapis uniemożliwi się powstawanie sytuacji, w których w jednej celi przebywać będą recydywiści penitencjarni ze skazanymi po raz pierwszy, czy też skazani dorośli ze skazanymi młodocianymi.

Ponadto w postanowieniu o udzieleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym określa się:

- związane z tym orzeczeniem pouczenia udzielane skazanemu (art. 29 projektu ustawy),
- zakres informacji przekazywanych pokrzywdzonemu (art. 30 projektu ustawy),
- konieczność wydania zarządzenia o zwolnieniu z zakładu karnego skazanego, o którym mowa w art. 5 ust. 2 (art. 31 projektu ustawy);

Wprowadzając uregulowanie w art. 32 projektu ustawy, wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym dostosowano do standardu, określonego w art. 576 K.p.k., który to przepis przesądza, że z chwilą wydania wyroku łącznego, wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu. Ten fakt powinien być jednak stwierdzony postanowieniem sądu, zważywszy, że musi zostać również zarządzone umieszczenie skazanego w zakładzie karnym (jeżeli wyrok łączny przekracza 12 miesięcy lub w innych przypadkach), bądź sąd musi zezwolić skazanemu na dalsze wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, jeżeli zachodzą przesłanki do wydania takiego rozstrzygnięcia określone w art. 5 ust. 1 lub 2 ustawy.

Z chwilą wydania wyroku łącznego skazany powinien więc zwrócić się do sądu penitencjarnego o zgodę na odbycie kary łącznej pozbawienia wolności w systemie tygodniowym (o ile zachodzą odpowiednie przesłanki). Jest to uzasadnione, zwłaszcza wtedy gdy kara łączna znacząco przekracza okres pierwotnie orzeczonej kary pozbawienia wolności.

Prawo do złożenia zażalenia na postanowienie sądu o udzieleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, obok skazanego i jego obrońcy będzie miał także prokurator oraz sądowy kurator zawodowy. Zażalenie będzie wstrzymywało wykonanie tego postanowienia (art. 34 projektu ustawy).

W wypadku skazanego, który odbywa karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, zażalenie na postanowienie sądu penitencjarnego o udzieleniu zezwolenia, będzie przysługiwało także dyrektorowi zakładu karnego (art. 34 zdanie po średniku).

Natomiast na postanowienie sądu penitencjarnego o odmowie udzielenia zezwolenia skazanemu przebywającemu na wolności, ale też skazanemu przebywającemu w zakładzie karnym zażalenie będzie przysługiwało: temu skazanemu lub jego obrońcy, prokuratorowi, a także sądowemu kuratorowi zawodowemu lub dyrektorowi zakładu karnego, jeżeli składali wniosek o zezwolenie (art. 36 projektu ustawy).

W art. 37 przesądzono, że wniosek uprawnionego podmiotu o odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym złożony przed upływem miesiąca od dnia wydania postanowienia o odmowie wykonania kary w tym systemie, pozostawia się bez rozpoznania. Wprowadzenie tej regulacji było konieczne, aby bez potrzeby nie uruchamiać procedury udzielania zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w każdym przypadku wpłynięcia wniosku skazanego (lub jego obrońcy) o udzielenie takiego zezwolenia. Niewprowadzenie cezur czasu w tym względzie mogłoby doprowadzić do paraliżu sądy penitencjarne, zasypywane tego rodzaju wnioskami, w sytuacji, gdy zwykle niedługi okres od wydania postanowienia odmownego do rozstrzygnięcia w przedmiocie kolejnego wniosku nie pozwala odmiennie niż poprzednio ocenić przesłanek systemu tygodniowego.

Art. 38 projektu ustawy jako sąd penitencjarny właściwy do orzekania w przedmiocie uchylecia zezwolenia wskazuje ten sąd penitencjarny, który go udzielił (ust. 1), określa tryb wydawania postanowienia w tym przedmiocie (ust. 2-4) oraz nakłada na sąd penitencjarny obowiązek ponownego określenia warunków odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym wówczas, gdy sąd orzeknie o odstąpieniu od uchylecia zezwolenia (ust. 5). Jest bowiem oczywiste, że „przywrócenie systemu tygodniowego” musi prowadzić do ponownego określenia warunków odbywania kary w tym systemie, zwłaszcza zaś wyznaczenia daty i godziny pierwszego po wydaniu tego rodzaju orzeczenia stawienia się skazanego do wyznaczonego zakładu karnego.

Rozdział 4

Sposób wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym

W projektowanym art. 39 wskazano miejsce wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym (ust. 1), przewidziano możliwość przeniesienia do innego zakładu karnego (ust. 2) oraz określono sposób i tryb wyznaczania jednostek penitencjarnych, w których utworzone zostaną wyodrębnione oddziały lub cele przeznaczone dla osadzonych objętych tym systemem (ust. 3). Wzorem Kodeksu karnego wykonawczego, kompetencję tę przyznano Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej (określa on również w drodze zarządzenia przeznaczenie zakładów karnych i aresztów śledczych).

Jak już wcześniej wskazano, do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie miała odpowiednie zastosowanie część przepisów Kodeksu karnego wykonawczego (art. 3 projektowanej ustawy). Mając jednak na względzie charakterystyczne cechy systemu tygodniowego, które są zdecydowanie odmienne od cech znamionujących system wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej w zakładzie karnym (o czym też była mowa wcześniej), jak również następujące – przykładowo wymienione – przesłanki:

- krótki czas jednorazowego pobytu skazanego w jednostce penitencjarnej, który przyjmowany będzie do niej w trakcie odbywania kary kilkakrotnie,
- umiejscowienie wyodrębnionych oddziałów lub cel w już istniejących jednostkach różnego typu (tj. zamkniętego, półotwartego, otwartego, czy w oddziałach zakładów karnych w aresztach śledczych),
- konieczność zapewnienia porządku i bezpieczeństwa nie tylko w zakładach karnych i aresztach śledczych, ale również – przede wszystkim – samych skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, którzy mogliby być narażeni na negatywne skutki kontaktów z pozostałą populacją więzienną (np. podczas widzeń),
- konieczność zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego wytypowanych jednostek penitencjarnych,
- warunki pobytu skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w zakładzie karnym, w tym zwłaszcza przysługujące mu wtedy prawa i obowiązki, uregulowano odrębnie.

Mając na względzie przedstawione wyżej okoliczności, w art. 40 i 41 projektu ustawy zawarto odrębne uregulowania dotyczące wymogów, jakie powinien spełniać skazany przyjmowany do zakładu karnego w celu odbycia kolejnego okresu kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie tygodniowym, a także przesłanki wykluczające jego przyjęcie do jednostki penitencjarnej. I tak określono m.in., że skazany powinien wówczas posiadać własną, odpowiednią do danej pory roku odzież, obuwie i bieliznę, a także środki finansowe wystarczające na każdorazowy powrót do miejsca zamieszkania, powinien zaś stawić się do odbycia kary w stanie wykluczającym użycie alkoholu albo innych środków odurzających lub psychotropowych oraz w stanie higieny osobistej nie stwarzającym zagrożenia sanitarno-epidemiologicznego dla zakładu karnego. Przewidziano także tryb postępowania dyrektora zakładu karnego, w przypadku gdy do odbycia kary zgłosi się skazany niespełniający wymogów określonych przepisami niniejszego projektu ustawy – niezwłocznie powiadamia o tym sąd penitencjarny (art. 41 ust. 2). Przewidziano również, że w sytuacji, gdy sąd penitencjarny nie uchyli skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, ale tylko wtedy, jeżeli stwierdzi wyjątkowe

wypadki uzasadnione szczególnymi okolicznościami, ponownie określa warunki odbywania kary w tym systemie, w tym ponownie wyznacza dzień i tydzień rozpoczęcia przez skazanego odbywania kary w tym systemie. Sąd penitencjarny orzeka w trybie określonym w art. 38, przy czym przed wydaniem postanowienia w przedmiocie uchylania wysłuchanie skazanego przez sąd jest obowiązkowe (art. 41 ust. 3).

W projektowanym art. 41 zawarto też normę zobowiązującą dyrektora zakładu karnego do przyjęcia skazanego, któremu sąd penitencjarny nie uchylił zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, mimo stwierdzenia okoliczności, o której mowa w ust. 1.

W art. 42 w sposób odmienny od ustalonego w Kodeksie karnym wykonawczym uregulowano zasady wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w wyodrębnionym oddziale lub celi zakładu karnego, określając m.in., że cele te mogą pozostawać otwarte przez całą dobę (w zależności od typu zakładu karnego, w którym skazany przebywa), zaś skazanym zapewnia się jedynie w miarę możliwości zarówno dokonywanie zakupów artykułów żywnościowych, jak i przeprowadzanie rozmów telefonicznych z aparatów samoinkasujących. Skazanym – mając na względzie ich resocjalizację – będzie można również zezwolić, w miarę możliwości, na branie udziału w zajęciach i imprezach kulturalno-oświatowych lub sportowych, a także umożliwić samokształcenie. Zgodnie z obowiązującym prawem i standardami międzynarodowymi, skazanemu przysługiwać będzie prawo do wykonywania praktyk religijnych.

W art. 43 projektu ustawy, mając na względzie charakterystyczne dla systemu tygodniowego cechy, zawężono katalog praw przysługujących skazanemu, pozbawiając go w porównaniu ze skazanymi odbywającymi karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej niektórych praw – tytułem przykładu: prawa do nieograniczonej bezpłatnej opieki zdrowotnej, czy też prawa do widzeń i otrzymywania paczek oraz przekazów pieniężnych. Zakłada się bowiem, że skazany przebywający w jednostce penitencjarnej jedynie przez dwa dni w tygodniu nie powinien – na przykład – korzystać z tak szerokiego prawa do opieki medycznej (w tym między innymi prawa do otrzymania bezpłatnych

protez i przedmiotów ortopedycznych), z jakiego korzystają osadzeni przebywający w zakładzie karnym ciągle przez okres wielu miesięcy. Dalej zauważyć należy, że organizacja widzeń dla tych skazanych (tj. skazanych, którzy w przeciągu najbliższej doby uzyskają nieograniczony kontakt z rodziną w warunkach wolnościowych) wymagałaby wydzielenia specjalnych pomieszczeń (skazani odbywający karę w systemie tygodniowym choćby ze względów bezpieczeństwa nie powinni kontaktować się z pozostałymi skazanymi), zaangażowania dodatkowych funkcjonariuszy Służby Więziennej do realizacji zadań związanych z dozorem i kontrolą takich spotkań, a także dokonania szeregu zmian w porządkach wewnętrznych obowiązujących w już przeludnionych jednostkach organizacyjnych więziennictwa.

W pełni uzasadniona wydaje się także rezygnacja z zezwolenia tej kategorii skazanym na otrzymywanie paczek, skoro w perspektywie najbliższego dnia opuszczą oni zakład karny i udadzą się do domu. W tym miejscu zastrzec bowiem trzeba, że w praktyce więziennej zdarza się, że to właśnie w paczkach przekazywane są narkotyki, „grypsy” i inne przedmioty, których posiadanie w zakładzie karnym jest zabronione. Ponadto nasuwa się wątpliwość, czy paczka w ogóle „zdążyłaby” dotrzeć do skazanego faktycznie przebywającego w warunkach izolacji więziennej.

Nie wydaje się być również uzasadnione zapewnianie skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym prawa do otrzymania zapomóg finansowych (art. 114 K.k.w.). Wyrażając zgodę na odbywanie kary w systemie tygodniowym zarówno sąd, jak i skazany powinni bowiem brać pod uwagę możliwości finansowe odbywania kary w tym systemie (kwestie kosztów dojazdu, zaopatrzenia we własną odzież, czy też w ogóle kosztów odbywania kary). W tej sytuacji wypłacanie wspomnianych zapomóg pozostawałoby w sprzeczności nie tylko z ideą systemu tygodniowego, ale, dodatkowo, mogłoby rodzić skutki finansowe dla budżetu państwa.

Natomiast w projektowanej ustawie zagwarantowano skazanym wszystkie te prawa (tzw. prawa niezbywalne), które wynikają ze standardów konstytucyjnych i są określone w przepisach prawa międzynarodowego, przykładowo są to prawa do:

- odpowiedniego wyżywienia, warunków bytowych oraz odpowiednich warunków higieny,
- utrzymywania więzi z rodziną,
- korzystania z wolności religijnej,
- składania skarg,
- komunikowania się z obrońcą,
- prowadzenia korespondencji z organami wymiaru sprawiedliwości, Rzecznikiem Praw Obywatelskich i organizacjami międzynarodowymi.

Trzeba nadmienić, że odbywanie kary w systemie tygodniowym przez skazanego i stosowanie wobec niego oddziaływań przewidzianych w systemie zwykłym, nie wyklucza również możliwości objęcia tych skazanych zajęciami w zakresie edukacji i profilaktyki uzależnień w razie wystąpienia takiej potrzeby. Jednak z samej istoty systemu tygodniowego wynika, że wówczas nie będą mogły to być oddziaływania tożsame z prowadzeniem oddziaływań specjalistycznych w systemie terapeutycznym, o których mowa w art. 96 K.k.w., które wymagają szczegółowej diagnozy psychologicznej, objęcia ciągłymi oddziaływaniami terapeutycznymi w warunkach ambulatoryjnych – zamkniętych, analogicznie do warunków panujących w oddziałach szpitalnych – wolnościowych.

W art. 44 projektowanej ustawy – odmiennie niż w Kodeksie karnym wykonawczym – określono katalog przepisów, z którymi należy zapoznać skazanego przyjmowanego do zakładu karnego w celu odbycia pierwszego okresu orzeczonej kary, wykonywanej w systemie tygodniowym. Zrezygnowano także z kodeksowego wymogu umieszczania takiego skazanego w celi przejściowej.

W art. 45 projektowanej ustawy wprowadzono uprawnienie dla funkcjonariuszy Służby Więziennej do użycia wobec skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym środków przymusu bezpośredniego, a także odizolowania od pozostałych osadzonych, w ustawowo określonych przypadkach.

W art. 46 projektowanej ustawy określono odrębne zasady rozmieszczania skazanych odbywających karę w systemie tygodniowym w celach mieszkalnych, a także wymieniono przedmioty, które skazany może otrzymać od administracji zakładu karnego (np. pościel, ścierka do naczyń, sprzęt stołowy, pantofle ranne, środki do utrzymania higieny osobistej). Wprowadzono też następujące przesłanki, które bierze się pod uwagę przy rozmieszczaniu skazanych w celi:

- potrzebę zapewnienia porządku oraz bezpieczeństwa w zakładzie karnym,
- zalecenia lekarskie, psychologiczne i rehabilitacyjne, o ile skazany o nich poinformował,
- kształtowanie właściwej atmosfery wśród skazanych,
- konieczność zapobiegania samoagresji wśród skazanych.

W art. 47 projektowanej ustawy uregulowano kwestie szczegółowe związane z prowadzeniem depozytów środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych, które skazany będzie oddawać przy każdorazowym przyjęciu do zakładu karnego. W depozytach tych – inaczej niż w przypadku skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie izolacji ciągłej – nie będzie gromadzić się, na przykład, środków wypłacanych skazanemu wyłącznie w momencie zwolnienia go po odbyciu całości kary (tzw. akumulacja).

Opisano także tryb postępowania, w przypadku gdy podczas kontroli skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym zostaną odnalezione przedmioty, których posiadanie w jednostce penitencjarnej jest zabronione (ust. 2).

W projektowanym art. 48 określono zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę w systemie tygodniowym. Przede wszystkim wskazano, że świadczenia te są udzielane tylko w stanie nagłym, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.).

Przesądzono także, że przy ich wykonywaniu będzie mógł uczestniczyć również – w uzasadnionych przypadkach – funkcjonariusz Służby Więziennej (ust. 3).

W projektowanym art. 49 określono zasady ponoszenia przez skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym odpowiedzialności za szkody powstałe z tytułu konieczności leczenia tzw. samouszkodzeń. Wyraźnie też zapisano, że spowodowanie takiego samouszkodzenia skutkować może uchYLENIEM zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym (ust. 3).

W art. 50 ust. 1 projektowanej ustawy unormowano sytuację, o której mowa w art. 167a § 4 K.k.w., a więc sytuację, w której skazany po odbyciu kolejnego okresu kary nie będzie mógł opuścić zakładu karnego w normalnym trybie ze względu na stan swojego zdrowia. Przewidziano, że o takiej sytuacji dyrektor zakładu karnego niezwłocznie powiadomi sąd penitencjarny. Sąd penitencjarny, działając wtedy na ogólnych zasadach, w oparciu o przesłankę określoną w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. d będzie mógł uchylić wówczas zezwolenie na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, jeżeli uzna, że dalsze wykonywanie kary w tym systemie nie jest możliwe.

Natomiast w ust. 2 tego przepisu unormowano kwestie związane z tzw. pomocą postpenitencjarną. Chociaż – co do zasady – przyjęto, że w systemie tygodniowym skazany nie będzie korzystał z pomocy postpenitencjarnej, która jest adresowana głównie do skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w tzw. systemie izolacji ciągłej, to jednak nie można wykluczyć sytuacji, w której konieczne będzie zaopatrzenie skazanego odbywającego karę w systemie tygodniowym w środki i rzeczy umożliwiające mu powrót do miejsca pobytu po odbyciu kolejnego okresu lub całości kary (na przykład rzeczy znajdujące się w depozycie ulegną zniszczeniu lub zaginięciu albo warunki pogodowe ulegną znacznej zmianie). Podkreślić trzeba, że możliwość skorzystania z tej formy pomocy musi być szczególnie uzasadniona, zaś środki pochodzące na jej realizację pochodzić będą z funduszu pomocy postpenitencjarnej, a więc nie będą obciążać budżetu państwa.

Szczegółowe uregulowania w zakresie warunków odbywania kary w zakładzie karnym, a także w zakresie praw i obowiązków skazanego przebywającego w jednostce penitencjarnej w związku z odbywaniem kary w systemie tygodniowym, będą zawierały rozporządzenia wykonawcze, z delegacji zawartej

w art. 56 pkt 1-4 projektu ustawy, które zostaną wydane przez Ministra Sprawiedliwości.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 51 projektu ustawy zawiera konieczne zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Karnym, tak aby odnotowywano w tym Rejestrze także dane dotyczące zastosowania, uchylenia lub wykonania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym. Analogiczny zapis został wprowadzony odnośnie do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego (projekt ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego).

Treść art. 52 projektu ustawy jest konsekwencją założenia, że skazani nie uczący się, bezrobotni oraz bez dodatkowych obowiązków rodzinnych – też mogą odbywać karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w określone dni. Jednak w obowiązującym stanie prawnym, z chwilą pozbawienia wolności każdy bezrobotny traci status i jest wykreślany z rejestru osób bezrobotnych. W konsekwencji, w świetle ustawy z dnia 20 stycznia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), osoba taka nie może już być uznana za bezrobotną i korzystać z praw wynikających z tej ustawy. Dlatego też zaproponowano zmianę odpowiedniego przepisu powołanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w taki sposób, aby ze świadczeń określonych w tej ustawie mogły korzystać także osoby odbywające karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym.

Uregulowany w art. 48 projektowanej ustawy sposób udzielania skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym świadczeń zdrowotnych wymagał uzupełnienia o odpowiednią zmianę także ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.).

Zmiana art. 12 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wskazuje, że źródłem finansowania świadczeń

zdrowotnych udzielanych skazanemu w trakcie pobytu w zakładzie karnym jest budżet państwa z części, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 115 § 4 K.k.w., który będzie miał zastosowanie dla skazanych przebywających w zakładzie karnym w systemie tygodniowym, świadczenia zdrowotne będą udzielane przede wszystkim przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, co ograniczy możliwość wyboru skazanemu innego świadczeniodawcy niż zakład opieki dla osób pozbawionych wolności (art. 53 projektu ustawy).

Art. 54 i 55 projektowanej ustawy zawierają niezbędne przepisy przejściowe.

Natomiast w art. 57 wejście w życie projektowanej ustawy określono na dzień 1 lipca 2008 r. oraz założono czasowe obowiązywanie ustawy – do dnia 30 czerwca 2012 r.

Odległy moment wejścia w życie projektowanej ustawy jest uzasadniony przewidywanym czasem rozpatrzenia tej nowelizacji przez Sejm oraz koniecznością przygotowania przez Centralny Zarząd Służby Więziennej cel mieszkalnych do wykonywania kary pozbawienia wolności w tym systemie.

Zważywszy zaś na nowatorski charakter wprowadzanej instytucji zachodzi też potrzeba jak najwcześniejszego zapoznania z nowymi przepisami przede wszystkim sędziów penitencjarnych i funkcjonariuszy więziennictwa, w celu jak najlepszego przygotowania ich do stosowania tej instytucji.

Nie bez znaczenia jest też wczesne upowszechnienie nowej instytucji wśród skazanych w celu zachęcenia ich do korzystania z jej dobrodziejstwa.

Za autonomicznością oraz epizodycznością projektowanej regulacji przemawiają następujące racje.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na całkowicie nowatorski dla polskiego systemu prawa karnego charakter regulacji, wprowadzającej nieznaną dotąd tygodniowy system wykonywania kary pozbawienia wolności, a także na potrzebę obszernego i kompleksowego uregulowania wszelkich istotnych zagadnień związanych z kształtem tego systemu i towarzyszącymi mu instytucjami prawa materialnego i procesowego.

Autonomiczny charakter ustawy wprowadzającej tego rodzaju nową regulację jest uzasadniony nie tylko jej zakresem, ale też prowadzącym do ułatwienia w stosowaniu nowych przepisów ustawowych zgrupowaniem ich w jednym, merytorycznie kompletnym akcie prawnym, nadającym przepisom w niej zawartym charakter przepisów szczególnych, i tym samym wyłączającym niebezpieczeństwo – którego trudno uniknąć w przypadku wprowadzania nowatorskich instytucji – niezamierzonego przez ustawodawcę oddziaływania na kształt nowych instytucji dotychczasowych przepisów kodeksów, do których następuje inkorporacja przepisów nowych.

Z kolei za epizodycznością ustawy przemawia nie tylko nowatorski charakter projektowanego systemu wykonywania kary, ale też konieczność rozważenia ewentualnej modyfikacji regulacji ustawowej, po zgromadzeniu niezbędnych doświadczeń z funkcjonowaniem jej zapisów w praktyce, wymuszona przecież czasowym obowiązywaniem.

Modyfikacje tego rodzaju, które mogą się w przyszłości jawić jako niezbędne lub wysoce celowe, to zarówno poszerzenie przedmiotowego zakresu stosowania nowego systemu wykonywania kary, jak i zmiana niektórych z jego założeń, czy też związanych z nim instytucji, niezdających w praktyce egzaminu.

Epizodyczność ustawy ułatwi i przyspieszy tego rodzaju ewentualne zmiany, co nie będzie stać w sprzeczności z możliwością ostatecznego wprowadzenia zapisów dotyczących nowego systemu wykonania kary do regulacji kodeksowych, dokonanego jednak po „okrzepnięciu” nowej regulacji i ewentualnym dopracowaniu jej rozwiązań, dokonanym przy uwzględnieniu doświadczeń z jej stosowania.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które będzie oddziaływała ustawa

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało wpływ na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, sądów penitencjarnych i kuratorów zawodowych.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych

Projekt ustawy został poddany konsultacjom z Sądem Najwyższym, Krajową Radą Sądownictwa, Naczelną Radą Adwokacką, Krajową Radą Radców Prawnych, Komisją Kodyfikacyjną Prawa Karnego oraz sądami apelacyjnymi, a także prokuraturami apelacyjnymi.

W ramach konsultacji projekt ustawy został również przekazany do zaopiniowania Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „IUSTITIA”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Związkowi Zawodowym Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowemu Stowarzyszeniu Zawodowemu Kuratorów Sądowych i Polskiemu Towarzystwu Penitencjarnemu.

Proponowane rozwiązanie polegające na odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym spotkało się z ogólną aprobatą opiniujących.

Wskazywano, że wprowadzenie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym z jednej strony zmniejszy populację osadzonych w zakładach karnych, z drugiej zaś przyczyni się do zmniejszenia negatywnych skutków wynikających z pobytu skazanego w zakładzie karnym, takich jak: niebezpieczeństwo demoralizacji, zerwanie więzów rodzinnych, utrata pracy czy możliwości nauki.

Podkreślano, że zaletą projektu jest uregulowanie w jednym akcie wszystkich istotnych kwestii związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym. Ułatwi to stosowanie przepisów dotyczących nowej regulacji. Dostrzeżono, że taki system odbywania kary

znacznie rozszerzy wachlarz możliwości indywidualizacji wykonania orzeczonej kary.

Z aprobatą spotkała się także propozycja, aby ustawa obowiązywała tylko przez określony czas, po upływie którego będzie można ocenić, czy proponowane rozwiązania powinny być trwałym elementem systemu penitencjarnego.

Akceptując generalnie wprowadzenie uregulowań pozwalających na zmianę tradycyjnego systemu odbywania kary pozbawienia wolności, polegającego na trwałej, nieprzerwanej izolacji skazanego w warunkach zakładu karnego jednocześnie wskazywano na wątpliwości czy zastrzeżenia, dotyczące poszczególnych rozwiązań.

Powtarzały się zastrzeżenia co do zakresu stosowania projektowanej ustawy. Wskazywano, że niezasadnie wyłączono spod działania ustawy osoby, które popełniły przestępstwo w warunkach ograniczonej poczytalności.

Uwagi tej nie można podzielić. Wprowadzenie takiego ograniczenia jest uzasadnione specyfiką odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, polegającą na krótkich i powtarzających się pobytach skazanego w zakładzie karnym. Skazani za przestępstwo popełnione w stanie ograniczonej poczytalności, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa karnego wykonawczego powinni być poddani terapii. Wprowadzenie oddziaływań terapeutycznych w systemie tygodniowym wydaje się bezcelowe i nieuzasadnione właśnie ze względu na krótkie okresowe pobyty skazanego w zakładzie karnym.

W trakcie konsultacji społecznych formułowano też zastrzeżenia dotyczące właściwości sądu do wydawania zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym. Sędziowie wyrazili pogląd, że w przedmiocie wykonania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym powinien orzekać sąd I instancji, a nie sąd penitencjarny.

Poglądu tego nie można podzielić. Powierzenie sądowi penitencjarnemu orzekania o wykonaniu kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym jest działaniem przemyślanym. Ma ono swoje uzasadnienie w przyjętej

koncepcji systemu tygodniowego jako systemu wykonania orzeczonej już kary, nie zaś jako nowego rodzaju kary. Tylko bowiem w tym drugim przypadku zasadna byłaby uwaga o nieprawidłowym określeniu właściwości sądu.

Podnoszono, że negatywny warunek stosowania systemu tygodniowego w postaci skazania na karę pozbawienia wolności „w innej sprawie” jest nieprecyzyjny oraz, że nie jest zasadne obejmowanie zakresem tej negatywnej przesłanki kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

I z tymi uwagami nie można zgodzić się. Użyte w art. 5 ust. 3 lit. a projektu wyrażenie „w innej sprawie” dotyczy innej sprawy niż ta, której dotyczy wniosek o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym. Chodzi tutaj zarówno o wymierzenie w tej „innej sprawie” kary pozbawienia wolności bez warunkowego jej zawieszenia, jak i z warunkowym zawieszeniem. Wprowadzenie tak poważnego ograniczenia ma swoje racje. System tygodniowy poza odbywaniem kary tylko częściowo w warunkach izolacji więziennej pozwala też na istotną redukcję wymiaru orzeczonej kary pozbawienia wolności w trakcie jej wykonywania. W tej sytuacji system tygodniowy powinien obejmować szczególną kategorię skazanych – tylko tych, którzy do tej pory nie byli skazani na karę pozbawienia wolności, zatem rokują powodzenie zastosowanego wobec nich nowatorskiego systemu odbywania kary.

Wątpliwości budził też przepis wprowadzający negatywną przesłankę udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w postaci braku wolnych miejsc w zakładzie karnym przeznaczonym do odbywania kary w tym systemie. Podkreślano, że przepis ten stanowi swego rodzaju nierówność, odmienne traktowanie osób skazanych w zależności od wolnych miejsc w pobliskim zakładzie karnym.

Wątpliwości tych nie można podzielić. W sytuacji braku miejsca w zakładzie karnym przeznaczonym do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym położonym najbliżej miejsca zamieszkania

skazanego, istnieje bowiem możliwość – za zgodą skazanego – odbycia orzeczonej kary w tym systemie w innym zakładzie karnym.

Wskazywano, że nie powinien być wyłączony z odpowiedniego stosowania w nowej regulacji art. 154 § 1 K.k.w.

Podkreślano, że prokurator ma prawo do zaskarżenia decyzji sądu w przedmiocie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym i złożenie przez niego zażalenia powinno skutkować wstrzymaniem wykonania tej decyzji do czasu jego rozpoznania.

Uwaga ta została uwzględniona.

Zwracano też uwagę na to, że zbyt szeroko potraktowano przesłankę obligatoryjnego uchylenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, jaką jest „bezpieczeństwo zakładu karnego”.

I z tą uwagą należy się zgodzić. Uchylenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, nie może być bowiem spowodowane okolicznościami niewywołanymi przez skazanego. Względny bezpieczeństwa zakładu karnego powinny się sprowadzać tylko do nieprzestrzegania przez skazanego obowiązków i zakazów związanych z pobytem w zakładzie karnym.

Opiniujący podnosili, że wydanie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym powinno być w każdym przypadku uzależnione od zgody skazanego.

Z tą propozycją również należy się zgodzić. Wprawdzie przy rozpoznawaniu wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie, zgoda skazanego nie jest wymagana, zaś, zgodnie z projektem na postanowienie sądu w przedmiocie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym przysługuje zażalenie, to jednak skazany powinien mieć możliwość wyrażenia zgody, bądź nie. Korzystniejszym może się bowiem dla niego okazać wniosek o warunkowe zwolnienie.

W trakcie konsultacji społecznych zwrócono też uwagę, że przesłanki pozwalające dyrektorowi zakładu karnego na nieprzyjęcie skazanego są

zbyt szerokie (art. 17 ust. 1 – obecnie art. 41 ust. 1). Może to zdaniem opiniujących prowadzić do sytuacji, że skazany nie zostanie przyjęty do zakładu karnego z powodu wymienionych w nim okoliczności mimo odmowy uchylenia zgody na system tygodniowy przez sąd penitencjarny.

Z uwagą tą należy się zgodzić.

Do komentowanego przepisu dodano normę zobowiązującą dyrektora zakładu karnego do przyjęcia skazanego, któremu sąd penitencjarny nie uchylił zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, mimo stwierdzenia okoliczności, o której mowa w ust. 1.

3. Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny

Projektowana ustawa, nie spowoduje skutków na rynku pracy w sferze konkurencyjności wewnętrznej i zewnętrznej gospodarki oraz pozostanie bez wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie projektowanej ustawy spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa.

Przyjmując że przedmiotowa ustawa wejdzie w życie od dnia 1 lipca 2008 r., łączne koszty jej wprowadzenia i funkcjonowania w 2008 r. wyniosą około 9 770 764 zł, natomiast w 2009 r. koszty funkcjonowania systemu będą się kształtować na poziomie 15 673 532 zł, łącznie (2008 + 2009) – 25 444 296 zł, w tym:

1) w części 37 „Sprawiedliwość”:

a) od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. – 5 903 824 zł,

b) w 2009 r. – 9 859 652 zł.

Łącznie: 15 763 476 zł.

2) w części 15 „Sądy Powszechne”:

a) od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. – 3 866 940 zł,

b) w 2009 r. – 5 813 880 zł.

Łącznie: 9 680 820 zł.

Mimo konieczności wydatkowania wymienionych wyżej kwot na wdrożenie i funkcjonowanie projektowanej ustawy, w ostatecznym bilansie Skarbu Państwa w związku z funkcjonowaniem „tygodniowego” systemu zaoszczędzi:

- 1) w okresie od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. – kwotę 33 693 471 zł,
- 2) w 2009 r. – kwotę 13 769 740 zł.

Łącznie: 47 463 211 zł.

Powyższe kwoty wynikają z następujących obliczeń:

Założyć należy, że roczne koszty odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym stanowią ok. 30% kosztów, jakie budżet państwa musiałby ponieść, gdyby skazany ten odbywał tę samą karę w systemie „ciągłym”.

W wyniku odbywania przez 3.840 skazanych kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym wydatki Skarbu Państwa w okresie od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. zmniejszą się o kwotę 7 200 000 zł, zaś w 2009 r. o kwotę 14 600 000 zł.

Wynika to z następujących wyliczeń:

Z danych statystycznych zgromadzonych w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej wynika, że w systemie tygodniowym może odbywać karę:

- 23.040 skazanych, o których mowa w art. 5 ust. 1 projektowanej ustawy,
- 3.962 skazanych, o których mowa w art. 5 ust. 2.

Mając jednak na względzie przede wszystkim realne możliwości Służby Więziennej, w szczególności zaś aktualne możliwości w zakresie stworzenia miejsc zakwaterowania dla skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym przyjęto, że w każdej z 60 wytypowanych do wykonania kary pozbawienia wolności w tym systemie jednostek penitencjarnych, będą dwie czteroosobowe cele,

w których kara ta będzie mogła być wykonywana wobec 16 osób w jednym tygodniu (przyjęto zatem system „rotacyjny”, czyli 2 cele x 4 osoby x 2 cykle = 16 osób), a średni wymiar skierowanej do wykonania kary wyniesie 3 miesiące (de facto skazany w zakładzie karnym przebywa 24 dni tj. 12 tygodni, po 2 dni w każdym tygodniu).

Szacuje się zatem, że liczba osób, wobec których może być wykonywana kara wyniesie w ciągu roku 3840 (16 osób w tygodniu x 4 cykle = 64 osoby w każdej jednostce x 60 jednostek = 3840 skazanych). Oczywiście liczby te dotyczyć będą pierwszego – eksperymentalnego okresu obowiązywania projektowanej ustawy, mającego na celu zebranie doświadczeń koniecznych do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym w szerszym zakresie.

Powyższe założenie, tj. „ograniczenie” liczby odbywających karę w systemie tygodniowym do maksymalnie ok. 4000 skazanych rocznie, wiąże się z faktem, że w wytypowanych jednostkach penitencjarnych, podobnie zresztą jak i w pozostałych zakładach karnych i aresztach śledczych, istnieje przeludnienie wynoszące około 120%.

Dlatego też, wprowadzając w życie przedmiotową ustawę przyjąć trzeba, że w jednostkach tych można dodatkowo wygospodarować nie więcej niż określoną powyżej liczbę cel i miejsc.

Wskazać jednakże należy, że przeznaczenie wydzielonych cel dla skazanych odbywających karę w systemie tygodniowym spowoduje odpowiednie zmniejszenie liczby miejsc zakwaterowania dla skazanych odbywających karę w systemie „ciągłym”(tj. w warunkach, o których mowa w Rozdziale X Kodeksu karnego wykonawczego – „Kara pozbawienia wolności”).

Należy jednak mieć na uwadze, że w związku z projektowanym systemem odbywania kary pozbawienia wolności, w wydzielonych celach, w danym okresie, karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie odbywać dwukrotnie większa liczba skazanych, niż odbywałaby ją w systemie „ciągłym”. Spowoduje to dwukrotny wzrost liczby

wykonywanych kar pozbawienia wolności bez konieczności tworzenia dodatkowych miejsc zakwaterowania dla skazanych.

Uwzględniając powyższe, należy przyjąć następujące założenia do wyliczenia skutków finansowych dla kary pozbawienia wolności odbywanej w systemie tygodniowym:

- 1) liczba skazanych przewidzianych do odbycia kary w ciągu roku – 3840 osób,
- 2) dzienny koszt utrzymania osadzonego odbywającego karę w systemie:
  - ciągłym – 57,20 zł
  - tygodniowym – 56,70 zł (pomniejszony o koszt odzieży i obuwia)(dzienny koszt utrzymania skazanego ustalono na podstawie poniesionych kosztów ogółem w 2005 r. przy jednoczesnym zastosowaniu przysługujących zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami stawek i norm dotyczących wyżywienia, odzieży, bielizny, pościeli, obuwia, środków higieny),
- 3) okres odbywania kary – 3 miesiące (uśredniony),
- 4) dodatkowe koszty związane z wprowadzeniem systemu tygodniowego (adaptacja pomieszczeń) – 120 000 zł (2 000 zł na 1 zakład karny),
- 5) ilość dni w miesiącu – 30,
- 6) liczba dni odbywania kary w tygodniu (dot. systemu tygodniowego) – 2.

Do wyliczeń skutków finansowych przyjęto uśredniony czas odbywania kary

w systemie tygodniowym – 3 miesiące. Przyjmując jednak, że czas odbywania kary przez skazanych w tym systemie będzie we wszystkich przypadkach maksymalny – tj. 6 miesięcy (zgodnie z brzmieniem art. 5 ust. 1 i 2 projektu ustawy), skutki finansowe pozostaną na tym samym poziomie. Zmniejszy się natomiast przyjęta do wyliczeń liczba skazanych z 3 840 na 1 920 (16 osób w tygodniu x 2 cykle w roku = 32 osoby w każdej jednostce x 60 jednostek = 1920 skazanych) i zwiększy się liczba

dni pobytu w zakładzie karnym z 24 na 48 (6 miesięcy x 4 tygodnie x 2 dni w każdym tygodniu).

Znajduje to potwierdzenie w następujących symulacjach:

- 3 840 skazanych x 24 dni = 92 160 osobodni (dla wariantu, gdzie czas odbywania kary wynosi 3 miesiące),
- 1 920 skazanych x 48 dni = 92 160 osobodni (dla wariantu, gdzie czas odbywania kary wynosi 6 miesięcy).

Koszty odbywania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym i ciągłym, ustalone w oparciu o powołane wcześniej dane i założenia, przedstawiają się następująco:

I. Koszty w okresie od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia 2008 r. (rok wprowadzenia systemu):

1. System tygodniowy:

$$1920 \text{ skazanych} \times 2 \text{ dni w tyg.} \times 4 \text{ tyg.} \times 3 \text{ m-ce} \times 56,70 \text{ zł za dzień} \\ = 2\,612\,736 \text{ zł}$$

$$2\,612\,736 + 120\,000 \text{ zł (dot. koszt. wpraw. syst.)} = 2\,732\,736 \text{ zł}$$

1. System ciągły:

$$1920 \text{ skazanych} \times 30 \text{ dni} \times 3 \text{ m-ce} \times 57,20 \text{ zł za dzień} = \\ 9\,884\,160 \text{ zł}$$

II. Roczne koszty odbywania kary w 2009 r. i latach następnych:

1. System tygodniowy:

$$3840 \text{ osadzonych} \times 2 \text{ dni} \times 4 \text{ tyg.} \times 3 \text{ m-ce} \times 56,70 \text{ zł za dzień} = \\ 5\,225\,472 \text{ zł}$$

2. System ciągły:

$$3840 \text{ osadzonych} \times 30 \text{ dni} \times 3 \text{ m-ce} \times 57,20 \text{ zł za dzień} = \\ 19\,768\,320 \text{ zł}$$

Zestawienie porównawcze wyliczonych kosztów obrazuje poniższa tabela:

Okres	Roczne koszty odbywania kary w systemie tygodniowym (w tys. zł)	Roczne koszty odbywania kary w systemie ciągłym (w tys. zł)	Różnica kwotowa (w tys. zł) 3-2	Procentowy wskaźnik kosztów systemu tygodniowego w stosunku do systemu ciągłego 2:3
1	2	3	4	5
Rok 2008 (1.07–31.12)	2 700	9 900	7 200	27,3%
Rok 2009 i lata następne	5 200	19 800	14 600	26,3%

Z powyższych danych wynika, że w wyniku wprowadzenia ustawy wydatki Skarbu Państwa ulegną zmniejszeniu odpowiednio o kwotę 7 200 000 zł w 2008 r. i o kwotę 14 600 000 zł w 2009 r. Oszczędności te będą wzrastać w latach następnych wraz ze zwiększeniem liczby miejsc dla skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym.

W związku z tym, że w 2008 r. należy ponieść dodatkowe koszty w kwocie 120 000 zł związane z adaptacją i wyposażeniem 120 cel mieszkalnych (2 x 60 zakładów karnych), uzyskane oszczędności ulegną zmniejszeniu do kwoty 7 080 000 zł.

Wprowadzenie systemu tygodniowego będzie skutkowało dodatkowymi czynnościami funkcjonariuszy służby więziennej, takimi jak:

- przyjmowanie i zwalnianie skazanych,
- kontrola dostarczonych przez skazanych zaświadczeń lekarskich, wstępne badania lekarskie oraz kontrola stanu sanitarno-higienicznego,
- obsługa depozytu z przedmiotami wartościowymi i środkami pieniężnymi skazanych, tj. przyjmowanie i wydawanie środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych przy każdorazowym przyjęciu i opuszczeniu zakładu przez skazanego,

- obsługa depozytu z rzeczami własnymi skazanych, tj. przyjmowanie i wydawanie rzeczy własnych skazanych przy każdorazowym przyjęciu i opuszczeniu zakładu przez skazanych,
- wydawanie sprzętu stołowego, pościeli i bielizny oraz środków higieny osobistej skazanym, zgodnie z obowiązującymi normami,
- zapewnienie prawidłowego rozmieszczenia skazanych w celach, przyjmowanie na rozmowy, przygotowanie dokumentacji penitencjarnej,
- nadzór i kontrola w ramach oddziałów mieszkalnych w porze dziennej i nocnej.

Odmienne niż w systemie ciągłym, czynności te trzeba będzie wykonywać wielokrotnie, tj. przy każdym przyjęciu i zwolnieniu skazanego, odbywającego karę w systemie tygodniowym. I tak, na przykład osoba skazana na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności w tym systemie de facto będzie przebywać w zakładzie karnym 24 dni, tj. 12 tygodni po 2 dni w każdym tygodniu. Tak więc 12 razy będzie przyjmowana i zwalniana z zakładu karnego, co będzie wiązać się z wykonaniem przedmiotowych czynności. W przypadku osoby odbywającej karę w systemie ciągłym, czynności te są wykonywane tylko 2 razy, tj. przy przyjęciu do zakładu karnego i przy zwolnieniu po odbyciu kary. Mając to na uwadze, a także fakt, że większość z tych czynności będzie wykonywana po południu, tj. po godzinach pracy administracji penitencjarnej, konieczne będzie odpowiednie zabezpieczenie etatowe. I tak w 60 wytypowanych do wykonania kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym zakładach karnych, aresztach śledczych i ich oddziałach zewnętrznych należy dodatkowo zabezpieczyć co najmniej 2 etaty funkcjonariuszy służby więziennej, czyli ogółem 120 etatów.

Planowany koszt uruchomienia i funkcjonowania jednego etatu w przewidywanym okresie wejścia w życie ustawy, tj. od lipca do grudnia 2008 r. kształtuje się na poziomie 26 425,74 zł (§§ 4050, 4180, 4280, 4300) – dla 120 etatów 3 171 088,80 zł.

Natomiast roczny koszt funkcjonowania jednego etatu w 2009 r. wyniesie 38 693,17 zł (§§ 3070, 4050, 4070, 4180) – dla 120 etatów 4 643 180,40 zł.

Uwzględniając powyższe wydatki, oszczędności w wydatkach Skarbu Państwa w okresie funkcjonowania ustawy w 2008 r. wynosić będą 3 908 911 zł (7 080 000 zł – 3 171 089 zł = 3 908 911 zł), zaś w 2009 r. odpowiednio 9 956 820 zł (14 600 000 zł – 4 643 180 zł = 9 956 820 zł).

Ponadto przedmiotowy projekt ustawy nakłada dodatkowe obowiązki na sądy penitencjarne oraz kuratorów sądowych. Zatem spowoduje to skutki finansowe dla budżetu państwa w części 15 „Sądy Powszechne”.

Obowiązki nałożone na sądy penitencjarne będą wynikać przede wszystkim z:

- wydawania przez sąd penitencjarny postanowień o udzielaniu skazanemu zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym,
- zwalnianiu skazanego z zakładu karnego,
- uchylaniu zezwoleń na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym, jeżeli skazany rażąco narusza porządek prawny, popełnił przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, wobec skazanego zastosowano tymczasowe aresztowanie,
- wezwaniu skazanego przebywającego na wolności, wobec którego uchylone zostało zezwolenie na odbywanie kary w systemie tygodniowym.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Departament Wykonania Orzeczeń Probacji szacuje się, że przejście przez sądy penitencjarne do wykonywania postępowania wykonawczego związanego z odbywaniem kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie wymagało wzmocnienia kadry orzeczniczej o około 20 etatów orzeczniczych.

Zakładając, że przedmiotowy projekt wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2008 r., to wydatki na wynagrodzenia dla 20 dodatkowych etatów orzeczniczych szacuje się na poziomie 870 240 zł:

7 252 zł (średnie wynagrodzenie sędziego) x 20 etatów x 6 miesięcy = 870 240 zł.

Wydatki związane z utworzeniem nowych miejsc pracy:

8 000 zł (utworzenie jednego stanowiska pracy) x 20 = 160 000 zł.

Łącznie (wydatki na wynagrodzenie oraz utworzenie stanowisk pracy) = 1 030 240 zł.

Natomiast wydatki na wynagrodzenia dla sędziów penitencjarnych w 2009 r. (20 etatów) szacuje się na poziomie 1 740 480 zł.

Projekt ustawy nakłada również dodatkowe obowiązki na kuratorów sądowych; wynikają one ze sprawowania dozoru orzeczonego wobec skazanego, któremu zezwolono na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie tygodniowym oraz kontroli zachowania takiego skazanego przez przeprowadzanie wywiadów środowiskowych.

Zgodnie z danymi otrzymanymi z Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji zakłada się, że dodatkowo na wykonanie tych zadań należy zabezpieczyć około 50 kuratorów.

W 2008 r. wydatki na wynagrodzenia dla kuratorów będą kształtowały się na poziomie 780 000 zł:

2 600 zł (wynagrodzenie kuratora zawodowego) x 50 etatów x 6 miesięcy = 780 000 zł.

Wydatki związane z utworzeniem nowych miejsc pracy:

8 000 zł (utworzenie jednego stanowiska pracy) x 50 = 400 000 zł.

Łącznie (wydatki na wynagrodzenie oraz utworzenie stanowisk pracy) = 1 180 000 zł.

Natomiast wydatki na wynagrodzenia dla kuratorów zawodowych w 2009 r. (50 etatów) szacuje się na poziomie 1 560 000 zł.

Ponadto zwiększenie liczby o 50 etatów pracowników administracyjnych związanych z dodatkowymi etatami sędziów penitencjarnych i kuratorów

sądowych spowoduje wydatki na wynagrodzenia, które szacuje się na poziomie 1 656 700 zł

4 189 zł (średnie wynagrodzenie urzędnika) x 50 etatów x 6 miesięcy = 1 256 700 zł.

Wydatki związane z utworzeniem nowych miejsc pracy :

8 000 zł (utworzenie jednego stanowiska pracy) x 50 = 400 000 zł.

Łącznie (wydatki na wynagrodzenie oraz utworzenie stanowisk pracy) = 1 656 700 zł.

Natomiast wydatki na wynagrodzenia dla urzędników w 2009 r. (50 etatów) szacuje się na poziomie 2 513 400 zł.

Wejście w życie przedmiotowego projektu wpłynie na zwiększenie dochodów budżetu państwa w części 15 „Sądy Powszechne” z tytułu ponoszenia przez skazanego zryczałtowanych kosztów postępowania wykonawczego w wysokości 80 zł powiększonych o 10 zł za każdy dzień przebywania skazanego w zakładzie karnym.

Dochody w 2008 r.:

I. Opłata zryczałtowana – 80 zł.

Liczba osób odbywająca karę w ciągu roku – 3 840 osób, czyli 1 920 osób (od dnia 1 lipca 2008 r.)

Wpływy z tytułu opłaty = 80 zł x 1 920 osób = 153 600 zł.

II. Opłata za jeden dzień pobytu – 10 zł

Wpływy miesięczne od 1 skazanego – 80 zł (8 dni w miesiącu x 10 zł).

Okres przebywania – 3 miesiące (24 dni) – 240 zł.

Wpływy od jednego skazanego 240 zł x 1 920 osób = 460 800 zł.

Łącznie – (I+II) = 614 400 zł.

Dochody w 2009 r.:

I. Opłata zryczałtowana – 80 zł.

Liczba osób odbywająca karę w ciągu roku – 3 840 osób

Wpływy z tytułu opłaty = 80 zł x 3 840 osób = 307 200 zł.

II. Opłata za jeden dzień pobytu – 10 zł.

Wpływy miesięczne od 1 skazanego – 80 zł (8 dni w miesiącu x 10 zł).

Okres przebywania – 3 miesiące (24 dni) – 240 zł.

Wpływy od jednego skazanego 240 zł x 3 840 osób = 921 600 zł.

Łącznie – (I+II) = 1 228 800 zł.

Reasumując, przy uwzględnieniu wydatków na utworzenie i utrzymanie 20 etatów sędziów penitencjarnych, 50 etatów kuratorskich i 50 etatów urzędniczych w sądach oraz dochodów z tytułu opłat zryczałtowanych i dziennych uiszczanych przez skazanych, przewidywane oszczędności Skarbu Państwa w związku z wprowadzeniem w życie projektowanej ustawy w 2008 r. będą wynosić około 655 971 zł, zaś w 2009 r. około 5 371 740 zł. Występujące różnice są wynikiem tego, że w 2008 r. konieczne jest poniesienie kosztów logistycznych związanych z organizacją cel mieszkalnych i kosztów utworzenia stanowisk pracy. Ponadto mniejsze będą dochody z tytułu opłat ryczałtowych i jednodniowych, albowiem liczba skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie tygodniowym będzie o połowę mniejsza niż w 2009 r.

Podkreślić ponadto należy, że wprowadzenie tygodniowego systemu odbywania kary pozbawienia wolności spowoduje (o czym była mowa wyżej), że bez zwiększenia liczby miejsc w zakładach karnych zwiększy się liczba osób odbywających równocześnie karę pozbawienia wolności. Zgodnie z przyjętymi założeniami, w wydzielonych 480 miejscach rocznie karę pozbawienia wolności będzie odbywać zamiast 1.920 skazanych (w systemie ciągłym) – 3.840 skazanych (w systemie tygodniowym). Pozwoli to uzyskać dodatkowe oszczędności wynikające z braku potrzeby utworzenia 480 nowych miejsc w zakładach karnych.

Oszczędności te wyniosą:

I. Jednorazowa oszczędność na utworzeniu nowych miejsc:

- 19 200 tys. zł – koszt utworzenia 480 nowych miejsc (kwota przyjęta w oparciu o faktyczne koszty budowy pawilonów zakwaterowania, które aktualnie wynoszą 40 tys. zł na jedno miejsce),
- 4 800 tys. zł – niezbędny rozwój infrastruktury (drogi, wygradzenia, rozbudowa sieci instalacji zewnętrznych, kuchni, pralni, kotłowni)
  - 10 tys. zł na jedno miejsce,
- 4 825 tys. zł – koszt wdrożenia dodatkowych 160 etatów funkcjonariuszy (służba ochronna, penitencjarna, finansowa, kwatermistrzowska, ewidencji i zdrowia) niezbędnych do funkcjonowania nowych miejsc – przyjęto średnio jeden etat na 3 osadzonych.

Łącznie: 28 825 tys. zł.

II. Roczna oszczędność na funkcjonowaniu nowych miejsc:

2008 r. (od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia):

- 925 tys. zł – szacunkowy koszt utrzymania i eksploatacji 480 nowo utworzonych miejsc – 321 zł/1 miejsce miesięcznie,
- 3 287,5 tys. zł – zakładany koszt funkcjonowania dodatkowych etatów.

Łącznie: 4 212,5 tys. zł.

2009 r.

- 1 850 tys. zł – szacunkowy roczny koszt utrzymania i eksploatacji 480 nowo utworzonych miejsc,
- 6 575 tys. zł – zakładany roczny koszt funkcjonowania dodatkowych etatów.

Łącznie: 8 425 tys. zł.

Reasumując, po potrąceniu opisanych wcześniej wydatków na adaptację 120 cel mieszkalnych oraz wydatków placowych służbie więziennej i sądownictwie powszechnym łączna kwota oszczędności w budżecie Skarbu Państwa wyniesie odpowiednio:

- od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. – 33 693 471 zł,
- w 2009 r. – 13 769 740 zł.

Łącznie: 47 463 211 zł.

Podkreślić należy, że wydatki związane z funkcjonowaniem nowo projektowanej instytucji w miarę jej wdrażania będą ulegały dalszemu zmniejszaniu. Przede wszystkim wskazać trzeba na istotne zmniejszenie kosztów pobytu osadzonych w przygotowywanych do uruchomienia zakładach karnych monitorowanych elektronicznie. Jednostki te będą bazowały na znacznie tańszej w budowie i utrzymaniu infrastrukturze, gdyż nie będzie potrzeby budowy kosztownych zabezpieczeń w postaci ogrodzeń, murów i bram, których rolę przejmie specjalny system elektroniczny.

Również istotnemu spadkowi ulegnie liczebność funkcjonariuszy, którzy będą musieli być zatrudniani w takich zakładach. Wynikać to będzie z tego, że ich rola ograniczy się w zasadzie do kontroli osadzonych za pomocą systemu elektronicznego oraz nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń elektronicznych.

Ponadto koszty wprowadzenia wykonania kary w systemie tygodniowym będą systematycznie spadać wraz ze wzrostem liczby osadzonych, których będzie obejmować ten sposób wykonania kary.

Uzyskane oszczędności powinny być przeznaczone na dalszą rozbudowę jednostek penitencjarnych przeznaczonych dla skazanych, którzy odbywają karę pozbawienia wolności w warunkach, o których mowa w Rozdziale X Kodeksu karnego wykonawczego – „Kara pozbawienia wolności”.

4. Zainteresowanie pracami nad projektem ustawy

Projekt niniejszej ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą przekazania tego projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów. Nie zostały wniesione zgłoszenia zainteresowania tym projektem w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

5. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu ustawy.